

Cvičebnice zahrnuje cvičení z
praktického ukrajinského jazyka
(substantiva, adjektiva, zájmena)

CVIČEBNICE

pro studenty ukrajinistiky

Mgr. Olga Lytvynyuk

OBSAH

SUBSTANTIVA

1. Rod a číslo substantiv	3
2. Skloňování substantiv	
I. deklinace (<i>перша відміна</i>)	4
II. deklinace (<i>друга відміна</i>)	5
III. deklinace (<i>третья відміна</i>).....	7
IV. deklinace (<i>четверта відміна</i>)	8
3. Skloňování všech typů.....	9

ADJEKTIVA

1. Rod a číslo adjektiv.....	12
2. Tvoření adjektiv.....	13
3. Skloňování adjektiv.....	15

ZÁJMENA

Skloňování zájmen.....	16
------------------------	----

SOUHRNNÁ CVIČENÍ.....	18
-----------------------	----

SUBSTANTIVA

1. Rod a číslo substantiv

1. *Určete rod následujících slov a přiřadte je ke správnému deklinačnímu typu. Najděte podstatná jména společného rodu a slova, která nemají kategorii rodu:*

Бібліотека, поле, окуляри, бджола, ім'я, усмішка, дівча, Вікторія, університет, ніч, дитяtko, Париж, бабуся, хлопець, сирота, калина, дівчинка, альбом, какаду, свідомість, земля, курча, сніг, продавщиця, немовля, престиж, школяр, Англія, ніч, дитина, віза, акваріум, літо, Микола, таксі, волосся, кошеня, піч, Андрій, цирк, кров, товариш, терпіння, каченя, плем'я, мати, дзеркало, слоненя, Ваня, любов, тінь, кава, підпис, батько, Галя, дитя, ножиці, суддя, корабель, двері, ультиматум, дуель, конус, ледацюга, Відень, батько, сонце, герой, желе, підприємець, постіль, плем'я, гараж, щенятко, Карпати, шоколад, пленум, Саша, слуга, молодість, льотчик, пташка, доцент, Дніпро, сторона, голос, віза, репортер, совість, мовчання, автомобіль, небо.

2. *Určete rod nesklonných substantiv a zkratk:*

- 1) Таксі, леді, шимпанзе, метро, ампула, кіно, кафе, колібрі, купе, міс, мадам, леді, аташе, бюро, Кармен, Чикаго, Брно, журі, шимпанзе, бароко, рагу, кенгуру, інтерв'ю;
- 2) ООН, ЄС, міськком, спецодяг, США, міськвно, стінгазета, юннат, ГЕС, СНД, КНУ.

3. *Přiřadte k substantivům rodové protějšky:*

Продавець, художник, поляк, грек, індієць, француз, китаєць, словак, кравець, лікар, секретар, філолог, мільонер, студент, касир, письменник, українець, тракторист, герой, спортсмен, перукар, кухар, поштар, артист, співак, танцюрист, господар, майстер, працівник, володар, козак.

4. *Vypište zvlášť substantiva, která se používají jenom v jednotném čísle (singularia tantum). Od ostatních utvořte první a druhý pád množného čísla.*

Радість, щастя, холод, яблуко, Чехія, риба, бруд, читач, слава, бджола, коледж, мед, спосіб, кава, листопад, юність, дім, вогонь, цукор, зерно, колос, календар, дощ, крем, волосся, борошно, світло, кров, золото, волосина, небо, слово, доля, деревина, вода, постіль, комашня, електрика, каміння, ліс, пісок, ставок, вікно, одяг, повітря, галуззя, трава, плаття, листя, проміння, полюс, ніж, кухня, електротехніка, хмара, їжа, земля.

5. *Vypište zvlášť substantiva, která se používají jenom v množném čísle (pluralia tantum). Od ostatních utvořte první pád jednotného čísla.*

Ножиці, сльози, краплі, ворота, граблі, овочі, дзеркала, чоботи, очі, обіцянки, місяці, звірі, двері, твори, погляди, дерева, роки, думки, спогади, дрова, зуби, радощі, кроки, клопоти, смаки, меблі, комахи, люди, любові, діти, поля, джунглі, документи, птахи, мощі, станки, солодощі, посмішки, вишні, долі, селяни, дзвони, пальці, товари, сни, гроші, папери, знання, казки, вершки, олівці, щипці, зорі, каруселі, промені, дріжджі.

2. Skloňování substantiv

I. deklinace

1. *Určete rod následujících slov a přiřadte je ke správnému deklinačnímu typu:*

Бібліотека, бджола, ім'я, усмішка, дівча, бабуся, сирота, калина, дівчинка, терпіння, земля, дитя, курча, Англія, дитина, Микола, кошеня, каченя, плем'я, мама, дівчинка, слоненя, багаття, працівниця, кроленя, країна, плакса, сім'я, полуниця, теля, волосся.

2. *Podstatná jména v závorkách dejte do správného tvaru v singuláru a plurálu:*

1. Олена привіталася з (дівчина, бабуся, Марія, Саша, Ганнуся, сусідка, Людмила) і зайшла до (хата, аудиторія, кав'ярня, студія, стодола). 2. Чи ти бачив (кішка Мурка, машина, вчителька, миша, подруга, вівця, дошка, собака)? 3. Що знаходиться у /на (сумка, вулиця, вода, підлога, вільха, вежа, полиця, шафа)? 4. Хтось кликав: (*кличний* в. Микола, Юлія, Надя, Валентина, матуся, земля, доня, теща, Надія, сестричка, Ілля)! 5. Верни гроші (мама, тітка, Наталя, листоноша, сирота, бідолаха).

3. *Podstatná jména dejte do vokativu, instrumentálu a lokálu singuláru:*

Надія, фірма, протекція, душа, матуся, інстанція, економіка, країна, Марія, миша, доня, староста, земля, Галя, школа, доня, бабуся, краса, жінка, сирота, Ілля, Микола.

4. *Dejte substantiva do genitivu plurálu (kde je možné i s paralelními koncovkami):*

сосна, верства, верста, свиня, гра, арка, дорога, тополя, книжка, баба, панна, війна, стаття, голова, булла, вілла, легеня, байка, мережа, корова, вівця, суддя, староста, миша, стеля, ескадрилья, арфа, сестра, кобза, легенда.

5. *Podstatná jména v závorkách dejte do správného tvaru:*

1. Співак виступає перед (публіка). 2. Студенти цікавляться українською (новелістика) 3. Школярі одержали по (двійка), оскільки не розлучалися зі (шпаргалка). 5. На (ялинка) виблискують іграшки. 6. Чоловік подарував (дружина) на день народження букет квітів. 7. Я підійшов до (сестра) 8. Вони привіталися з (дочка). 9. Бувайте здорові, (Наталка). 10. Я віддав книгу (товаришка). 11. Ми зустрілися з (суддя). 12. Потрібно звернутися до (артистка). 13. Петро купив (дочка) подарунок на свято. 14. Скільки років вашій (подруга)? 14. Я прочитав багато (стаття). 15. У полі немає (миша). 16. Вчора ми були на (виставка). 17. У лісі багато (береза). 18. На небі не було (зірка). 19. В (історія) було багато (війна). 20. По (дорога) йшов чоловік.

II. deklinace

1. Rozdělte substantiva do 3 skupin – tvrdá, měkká a smíšená, pak je dejte do nominativu, dativu instrumentálu a lokálu singuláru:

Командир, кобзар, шахтар, скляр, звір, майстер, характер, сухар, газетяр, друкар, диктор, Ігор, Віктор, Лазар, Назар, гончар, муляр, комар, календар, бондар, бетоняр, ювіляр, маляр, проводир, володар, господар, шофер, директор, перукар, столяр, санітар, лікар, зброяр, пухир, кухар, долар, хабар, різьбяр, гектар, аптекар, лицар, касир, пустир, стовбур, комбайнер, футляр, хутір, пісняр.

2. Utvořte genitiv singuláru, pokud jsou možné dvě varianty, uveďte je a vysvětlete význam slov:

вітер, корінь, трикутник, додаток, сторож, сир, Алтай, дах, хлів, овес, стиль, поверх, край, вогонь, проспект, Париж, гараж, термін, шлях, пояс, спокій, спів, баскетбол, Тернопіль, вид, гнів, експорт, швець, долар, лісок, гектар, апарат, автобус, светр, Байкал, товар.

3. Vyberte správnou koncovku genitivu singuláru (-a, -я /-у, -ю):

Абітурієнт_, дощ_, Київ_, інститут_, стол_, камен_, мед_, олівц_, хліб_, бол_, суфікс_, характер_, коридор_, сміх_, колектив_, Ужгород_, вокзал_, професор_, словник_, Дніпр_, вівторк_, відльот_, рок_, сніг_, факультет_, парк_, тиждень_.

4. Utvořte instrumentál, vokativ a lokal singuláru, nominativ plurálu podstatných jmen:

Вокзал, табун, Крим, сад, трактор, рік, тиждень, горох, займенник, грудень, Пирятин, автомобіль, парк, кінь, текст, хлопець, орел, дядько, директор, Патрік, Григір, козак.

5. Doplňte uvedená substantiva v potřebném pádě:

аптекарь, базар, диктор, жир, календар, каменяр, комар, лікар, муляр, папір, пухир, різьбар /різьбяр, сир, столяр, школяр

1. Я не зрозумів оголошення
2. У суботу ми були на, де купили овочі та фрукти.
3. Вчитель поставив з математики трійку.
4. Івана Франка називають у зв'язку з його поемою «.....».
5. Влітку, коли ми спали біля ставка у наметі, нас вночі кусали, одного я ніколи не забуду, бо він дзижчав коло моїх вух дві години та я його ніяк не міг вбити.
6. В українському ресторані ми замовили борщ і вареники з

7. На будівництві працювали будівельники та
8. Петро завжди любив працювати з деревом й каменем, тому батьки порадили йому стати або
9. Його брат Олег закінчив фармацевтичний інститут і вже три роки працює
10. Перед тим, як поставити пиріг у духовку, слід його гарно помазати, щоб не підгорів.
11. Після цілоденної мандрівки мої ноги були «прикрашені» багатьма
12. Офісне відро вже повне, треба його винести на сміття.
13. - Не скажеш, який день п'ятого січня? - Не знаю, а в мене немає.
14. У мене була висока температура та сильний кашель, тому я пішов до

6. *Doplňte správný tvar substantiv:*

1. Настали теплі (день) бабиного (літо).
2. Діти слухали музику зимового (ліс), спостерігали за (життя) (птахи).
3. Тут можна погрітися біля (вогнище).
4. У лісовому (яр) ми знайшли незамерзаючі (джерело).
5. В українських (місто та село) і нині не забули це свято.
6. Мій брат займається (вивчення) народних (ремесла).
7. У давні (час) за народним (календар) рік починався у (березень).

7. *Doplňte ve správném tvaru:*

Віддати належне (майстер, батько, лікар, товариш, учитель, керівник). Прийти в гості до (ювіляр, перекладач, слюсар, директор, післяр). Спеціальний одяг на (школяр, перукар, маляр, гончар, водій, санітар). Іти (коридор, пуща, бульвар, тротуар, пустир). Завдати збитків (Віктор, Ігор, завод, край, село). Боротися з (ворог, вітер, приятель, друг). Покластися на (брат, господар, лікар, секретар, товариш). За (календар, завдання, інвентар, звичай, буквар, вантаж).

8. *Dejte slova do:*

- 1) nominativu singuláru: болгарин, татарин, вухо, дно, хазяїн, тато, хліб, рукав, овес;
- 2) genitivu plurálu: почуття, раз, громадянин, грузин, осетин, чоловік, чобіт, болото, море, поле, серце, апельсин, солдат, болгарин, брелок, вірменин, грам, кілограм, пальто, око, дно, гість, плече, томат, вухо, вус;
- 3) instrumentálu plurálu: коліно, плече, око, вухо, гість, кінь, колесо, чобіт.

3. deklinace

1. *Určete rod substantiv. Slova 3. deklinace dejte do genitivu a instrumentálu singuláru:*

можливість, вісь, біль, Умань, нехворощ, Керч, продуктивність, зустріч, подорож, харч, гордість, відсутність, пам'ять, ефективність, галузь, якість, далечинь, творчість, сіль, жовч, сучасність, молодь, пристрасть, любов, занедбаність, тюль, постать, стаття, ніч, степ.

2. *Dejte substantiva do instrumentálu singuláru a do nominativu plurálu:*

Громадськість, розкіш, любов, фальш, заборгованість, далеч, вартість, матір, довіреність, печаль, прибутковість, легітимність, річ, зустріч, галузь, подорож, доповідь, галузь, любов, медаль, абстрактність, заборгованість, велич, ніч.

3. *Doplňte správný tvar substantiv:*

У сучасної (молодь) багато проблем. 2. Без (радість) нема й щастя. 3. У (мати) завжди не вистачає часу для себе. 4. Хлопець з (мати) пішов у перший клас. 5. Петро виконав прохання (мати) наступного дня. 6. Вони зустрілися за (домовленість). 7. Держава повинна допомагати (молодь). 8. Батько з (любов) дивився на свого сина. 9. Вона з (цікавість) слухала розмову жінок. 10. Боєць лежав без (свідомість). 11. Він переміг свого суперника з (честь). 12. М'ясо було підсмажено з (кров). 13. Квітки побило (паморозь). 14. У возика зламалися (вісь). 15. Я захоплююся вашою (витриманість).

4. *Slova v závorkách dejte do správného tvaru:*

Рідною (мати), рідних (мати), тихою (ніч), з великою (швидкість), моєю (молодість), синівською (милість), боротися з (міль), нічних (тінь), високих (постаті), широких (магістралі), весняних (ночі), познайомитися з (творчість), доброю (пам'ять), яскравою (заполоч), славитися своєю (неповторність), одружитися з (любов).

5. *Dejte slova do instrumentálu singuláru a zapište je do 3 sloupců: 1) se zdvojením, 2) bez zdvojení, 3) s apostrofem. Potrhňte v každém slově 2. od začátku písmeno, z nich složíte druhou část fráze V. Suchomlynského: «Треба тонко відчувати три речі: ...»*

Зніяковілість, емаль, шерсть, подорож, кров, смерть, ожеледь, жовч, верф, живаність, снасть. Об, радість, гниль, старість, далеч, мати.

4. deklinace

1. Najděte substantiva 4. deklinace a vyskloňte je:

Листя, дитя, ягнятко, плем'я, оленятко, хлопчик, хлоп'я, ім'я, волосся, курча, поняття, завзяття, сім'я, ягня, дитячко, вороня, внученя, внуча, внучатко, вовча, орля, орленя, лисеня, ведмежа, ведмежатко, соколя, соколятко, солов'ятко, сороча, дрозденя, котеня, собача, собаченя, тім'я.

2. Doplňte správný tvar substantiv:

- 1) 1. Треба нагодувати наших (кошеня, теля, курча)
 2. Брат навчається в Університеті (ім'я) Івана Франка.
 3. У нашої сучки народилися (щеня)
 4. Я не знаю цього (плем'я)
 5. У батька на (тім'я) вже посивіло волосся.
 6. Чи ти говорив з цим (дівча) ?
 7. Ми їздили верхи на чорному (лоша)
 8. Дай (маля) молоко.
- 2) 1. Індик зробив перестановку кадрів, він Селезня направив до (курчата), а Півня до (качата). 2. Орле! Зглянься над моїми (совенята) малими, що zostались там у гаю, не займай ти їх, благаю! 3. Ізнемігся старий Вовк, ледве що плететься, аж з (Ягнята) Вівця на полі пасеться. ...Аж дивиться – із (Лоша) Кобила пасеться. Підійшов він і туди, став на задні п'яти, просить собі на обід в Кобили (Лоша). Аж суне Вовк і до (Ягня): “Я з'їм тебе, прокляте!” 4. Не доручай (лисеня) курей стерегти, а (зайченя) моркву берегти.

3. Vyskloňte substantiva, utvořte s nimi věty:

Хлоп'я, курча, плем'я, теля, вовченя, орля, бровеня, лоша, ім'я, жабеня.

4. Najděte v textu slova 4. deklinace, určete jejich pád:

Мати колихала дитинча, серце билось в радості й тривозі... Материна пісня залетіла в груди немовляті... Я схилюся, дитя, над тобою, все віддам тобі: небо й ріку. Ти сили дай, кохана мати, до боротьби зі злом! Зроби, щоб з кволого пискляти я став орлом! Впала крапля дощу у криницю, і заплакала хмара, наче мати за дитям. Мати до дитинчат, як ластівка до ластів'ят.

3. Skloňování všech typů

1. Utvořte genitiv singuláru a plurálu substantiv:

вишня	баба	яйце	канікули
місто	солдат	мати	плече
син	груша	товариш	вівця
дочка	коліно	знання	вуста
гектар	хазяїн	свиня	вигода
око	кілограм	рушниця	вигода
ворота	теля	кінь	староста
ванна	війна	миша	гасло
дерево	деревце	окуляри	двері
Олекса	сосна	озеро	сани

2. Zapište slova cizího původu v genitivu, určete jejich rod a vysvětlete pravopis:

Блок, кафе, радіо, арсенал, ательє, автомобіль, фізика, журі, феєрверк, бізнес, банк, пальто, какаду, сума, колектив, реєстрація, індустрія, , сальдо, бюро, метал, клієнт, брутто, економіка, вексель, турне, транзит, таксі, система, режим, штраф, кіно, фільм, баланс, варіація, інновація, , цистерна, триумф, пілот, , радіус, пріоритет, гімн, поні, ідеал, кіоск, клініка, парі, гіпербола, адміністратор, візаві, спирт, шифр, диплом, брокер, маркетинг.

3. Vypište zvlášť slova cizího původu, která se skloňují podle: 1) prvního skloňovacího typu; 2) druhého skloňovacího typu; 3) třetího skloňovacího typu; 4) nesklonná slova:

Капсула, меню, блок, пальто, арсенал, аукціон, валюта, метро, бюджет, ваучер, попурі, євровалюта, аудит, кіно, ательє, банк, чек, ярмарок, бра, парі, кенгуру, біржа, конкурент, дотація, магістраль, каса, журі, депозит, турне, конгломерат, колібрі, інсайдер, таксі, гриф, бюро, лізинг, президія, жалюзі, стаж, пасивність, кредит, інтелігентність, автомобіль, рагу, манто, конференсьє, економічність.

4. U podstatných jmen utvořte instrumentál singuláru a nominativ plurálu:

Молодість, ніч, друкар, документація, молодець, кобзар, сучасність, біржа, піддашшя, інтелігенція немовля, суміш, медаль, оповідач, ім'я, гусеня, відро, людина, мрія, метал, зустріч, море, натхнення, столиця, воротар, місяць, листоноша, перстень.

5. *Substantiva rozdělte podle deklinací a utvořte genitiv plurálu:*

Мама, деталь, велич, долоня, плющ, зустріч, портрет, піч, мораль, мед, подорож, сторож, кров, біль, , Сибір, честь, путь, тюль, ансамбль, сталь, пароль, гість, акварель, радість, пастораль, здобич, грубість.

6. *Utvořte vokativ podstatných jmen:*

учитель, пан, кравець, Петро, адвокат, Наталка, добродій, Чернігів, бригадир, робітник, лейтенант, робітниця, Грицько, інженер, Гриць, музикант, колега, чоловік, учень, коваль, брат, лікар, земля, місяць, друг, місяченько,

7. *Utvořte vokativ uvedených slovních spojení:*

Пан президент, панна Наталя, пані господиня, товариш генерал, колега Панасюк, добродій Максим, голубка Катруся, Орест Михайлович, брат Василь, козак Голота.

8. *Doplňte správný tvar substantiv:*

1. Дорогий (Іван, Іванко, батько, Павло Сергійович, Василь, чоловік, Ігор, Людвіг, Лукаш, Петрусь, товариш, хлопець, чужинець), почала я писати лист.
2. Скажіть, (Олена Іванівна, пан сержант, Григорій Олексійович, пан вчитель, Марія, Леся, лікар), що там трапилось?
3. Вчора я познайомився з (аптекарь Гаврило Петрович Чумаченко, староста Андрій Кричевський, Ігор Воронцов, Саша Яновська).

9. *Doplňte ve správném tvaru:*

1. За (кров) вороги заплатять (кров, смерть).
2. Гостей привітали з (велика радість, любов, хліб і сіль).
3. Комірчина була повна (дерев'яна річ, старе залізо, сміття).
4. Дідусеві (каре око) світилися (лагідність, доброта).
5. Я отримала (маленький собака, нова сумка, закордонна подорож) від (мама, мати, бабуся, батьки).
6. Федір вийшов з хати і дихав (чим весняна свіжість), милувався (чим навколишня зелень, блакить).

10. *Doplňte správný tvar substantiv uvedených v závorkách:*

Зелених (свято), довгим (мовчання), у древній (книга), білої (стіна), смішному (кошеня), на білому (папір), щасливої (дорога), глибокою (мудрість), чистих (сорочка), у твоїх (очі), темної (ніч), наукових (стаття), на частих (роздоріжжя), у довгому (галуззя), під високим (дах), у блакитних (небо), безмежним (щастя), у глибоких (озеро), солодких (вишня), милого (кошеня), з її (біль), поза нашим (двір).

11. Slova v závorkách dejte do správného pádu a použijte k nim vhodné předložky:

- a) Олег сів / сидів (автобус, земля, пляж, автомобіль, вікно, трава, килим, сходи, кінь, стілець, ліжко, лавка, кав'ярня, літак, диван, Андрій)
- б) Олег пішов / прийшов (робота, кіно, ресторан, школа, покупки, друзі, декан, кімната, лікар, кухня, прогулянка, пошта, сусід, колега).
- в) Олег грав (скрипка, шахи, нерви, баскетбол, гітара, піаніно, Павло, карти, гроші, Гамлет).

12. Slovesa spojte s podstatnými jmény pomocí správných předložek:

Воювати: ворог, краще майбутнє, окупанти, права, лінь, свобода, цар.

Відповідати: лист, друг, безпека роботи, питання, посмішка, вчинок.

Почекати: кафе, брат, ранок, відповідь, дерево, радість.

13. Doplňte ve správném tvaru:

1. Чи ти читав який-небудь твір (Ольга Кобилянська, Павло Глазовий, Анатолій Ковалів)?
2. Вчора ми зустрілися з (Микола Павлов, Ігор Романишин, Наталія Залеська, Юрій Прокопів, Василь Земляк).
3. На (Ілля Дмитров, Ігор Романишин, Наталія Залеська) гарне пальто.
4. Хтось у трамваї кликав: (Микола Павлов, Ігор Романишин, Наталія Залеська, Юрій Прокопів, Василь Земляк).
5. Необхідно сказати про цю зміну (Ілля Дмитров, Ігор Романишин, Наталія Залеська).
6. Чи ти знаєш (Микола Павлов, Ігор Романишин, Наталія Залеська, Юрій Прокопів, Василь Земляк).
7. Ми будемо ночувати в (Павлів будинок, Маріїна кімната, Андріїв намет, Василів гараж).
8. Прочитай це (Іванів друг, бабусина сусідка, Олексіїв брат, Надіїні діти).
9. У кімнаті немає (Миколин стілець, Галина хустка, Петрове пальто, Ігорів словник).
10. Чи ти не бачила (Іванів друг, бабусина сусідка, Олексіїв брат, Надіїні діти).

14. Dejte substantiva do:

- 1) genitivu: бутси, гастролі, ласти, гринджоли, джинси, канікули, панчохи, шорти, шпроти, граблі, гуси, ночви, кури, дріжджі, дрова, ясла, вінця, гроші;
- 2) dativu: штани, веселощі, гроші, гуси, діти, люди, кури, сани, помиї, ночви.
- 3) instrumentálu: двері, штани, сани, ворота, коноплі, гроші, сіни, кури, діти

15. Přeložte a dejte slova v závorkách do správného tvaru:

(Pan profesor), kdy můžu přijít na zkoušku? (Karel), jak se učíš? (Žák), co to píšeš?

(Julian), kdy nám začíná vyučování? (Bratr), blahopřeji ti k narozeninám. (Serhij), proč se

na mě zlobíš? (Syn), kdy máš obhajobu diplomové práce?

ADJEKTIVA

1. Rod a číslo adjektiv

1. *Doplňte koncovky adjektiv:*

Яскрав_ сонце, мил_ діти, син_ фарба, срібн_ зорі, розумн_ дитина, свіж_ їжа, прозор_ вікно, сильн_ вітер, глибок_ думки, молод_ дружина, добр_ люди, щаслив_ сім'я, дик_ звірі, весел_ дівча, довг_ волосся, темн_ тінь, широк_ поля, зелен_ трава, велик_ камінь, цікав_ імена, пристрасн_ любов, стар_ села, рідн_ дядько, зл_ собака.

2. *Dejte adjektiva v závorkách do správného tvaru:*

Настала (чарівний) зима. Випав (біла, пухнаста) сніг. (Сильне) мороз не заважає дітям кататися з (висока) гірки. Далеко чути їхні (веселий) голоси. Тихий-тихий (зимова) ранок. Небо (сірий, похмурий). Затанцювали (весела, різнобарвна) сніжинки. На річці заіскрився (прозора) лід.

3. *Utvořte plurál slovních spojení:*

Тихий голос, сучасний автор, зелений луг, щасливе дитинство, вірний друг, золота осінь, безтурботна юність, взаємне кохання, прочитана книга, пізній вечір, здорова дитина, неказане слово, легкий біль, великий собака, друкована праця, сіра миша, яскравий колір, бакалаврська робота, короткий день, сонячний промінь.

4. *Utvořte singulár slovních spojení:*

Смачні тістечка, темні ночі, сині моря, багаті оранжереї, далекі землі, осінні холоди, білі ночі, домашні завдання, довгі тижні, кислі черешні, нові черевики, вірні серця, золоті перстні, наївні думки, пластмасові стільці, скляні пляшки, штучні квіти, вгодовані гуси, ніжні руки, фантастичні сні, багаті столиці, вечірні вогні.

5. *Doplňte vhodná adjektiva k charakteristice zvířat a utvořte hádanky.*

ЇЖАК Ніжки _____, мордочка _____, весь _____.

ЛИСИЦЯ Шубка _____, хвіст _____, до курей ласа.

БІЛКА На зріст _____, хвіст _____, по гілках стрибає, горішки поїдає.

ЗАЄЦЬ У нього _____ вуха, _____ хвіст, шерсть узимку _____, а влітку _____.

ВОВК Шерсть _____, очі _____, нюх _____, лапи _____.

2. Tvoření adjektiv

1. Utvořte slovní spojení s přivlastňovacími adjektivy:

1) (Надія) стіл, (хлопець) машина, (Петро) брат, (сусід) мотоцикл, (Микола) справа
(Марічка) весілля, (учителька) книги, (друг) порада, (товариш) думки, (Євгеній)
дружина, (солдат) рушниця, (герой) вчинок, (Соломон) рішення.

2) (Андрій)	портфель,	газета,	кошеня
(Лукаш)	словник,	сестра,	поле
(Софія)	дідусь,	книга,	волосся
(Саша)	кум,	кума,	слово
(Олексій)	стіл,	полиця,	вікно
(Галина)	будинок,	кімната,	дзеркало

2. Utvořte přivlastňovací adjektiva v mužském a ženském rodě a utvořte s nimi slovní spojení:

Батько, сестра, Олена, лікар, студент, Мухамед, Сергій, лисичка, учитель, Галина,
Галя, донька, син, дідусь, водій, бджоляр, архітектор, хлопець, бабуся, Наталка,
Олег, Марія, донька, брат, Ясочка, Надія, Йосип, інженер, сторож, жінка, Микола.

3. Pomocí sufixů -еньк-, -есеньк-, -ісіньк-, -юсіньк-, -ськ-, -цьк-, -зьк- utvořte nová slova:

- а) Чистий, малий, тонкий, білий, учитель, козак, Київ;
б) гарний, мокрий, товариш, козак, брудний, малий, бунтар, місто, тепла, маляр.

4. Utvořte přivlastňovací adjektiva:

Підпис декана, будинок лікаря, книжка сестри, олівець подруги, посмішка матері, підручник
студента, дитина Світлани, подруга Тараса, автомобіль водія.

5. Pomocí sufixů -ськ-, -зьк-, -цьк- utvořte adjektiva:

1) Відень, ткач, Тбілісі, студент, парубок, Прага, Париж, емігрант, Волинь, викладач,
Польща, ескімос, турист, Воронеж, Галич, матрос, Волга, козак, Буг, Рига, завод,
Ніжин, брат, Львів, словак, француз, Одеса, Вінниця, чех, гігант, Забайкалля,
Кавказ, комендант, люд, француз, Черкаси, Волинь, завод, село, товариш, Париж,
Одеса, Запоріжжя, парубок, ткач, студент, гірник, Дрогобич, Ятрань, казах,
Полісся, американець, Закарпаття, Італія, лікар, місто, автор, місто, автор, Європа,
Буг, Дрогобич, Прилуки, Овруч, Лейпциг, Золотоноша, Дамаск, Іртиш, Бахмач,
Одеса, Карпати, Вінниця, Кагарлик, Трускавець, Калуш, Вільнюс.

2) гігант, товариш, робітник, інтелігент, дослідник, заступник, велетень, співробітник, кравець, керівник, юнак, люди, перекладач, боягуз, архіпелаг. Печеніг, курд, якут, таджик, чуваш, кріпак, Петербург, Прилуки, Новослобідка, Цюрих, Великий Устюг, Черкаси, Острог, Великі Луки, птах, Черемош, Калуга, Калущ, співробітник, Верхня Слобідка, багач, багатий, шах, Новобіличі, чиновник, дивак, Карпати, Умань, Полісся, Кіровоград, Золотоноша, Дрогобич, Ніцца, парубок, Страсбург, Лодзь, Велика Андріївка, Карабах, латиш, жінка, бджільник, ацтек. Садівник, убогий, словак, Дамаск, Сиракузи, Перемишль, Ла-Манш, Ростов-на-Дону, Івано-Франківськ, Сан-Франциско, Лас-Вегас, Липовий Ріг, герцог, Михайло-Коцюбинське, Лос-Анджелес, Ріо-де-Жанейро, Нове Село.

6. *Pomocí různých sufixů utvořte adjektiva od následujících slov:*

Глина, лебідь, мить, бджола, корова, вівця, ніс, нуль, проїзд, гроші, вибори, сонце, відповідати, книжка, кінь, брат, мати, телефон, пташка, заєць, комп'ютер, паспорт, небо, дощ, вітер, природа, золото, рука, танцювати, їсти, магазин, віра, казка, дія.

7. *Utvořte různými způsoby komparativ (2. stupeň) a superlativ (3. stupeň) adjektiv:*

Низький, широкий, веселий, високий, важкий, гарний, вузький, дорогий, поганий, таємний, відповідальний, інтелігентний, молодий, старий, кваліфікований, глибокий, дешевий, жорстокий, свіжий, новий, добрий, низький, великий, свіжий, синій, чистий, близький, довгий, рідкий, багатий, короткий, дужий, легкий, далекий, тонкий, молодий, тяжкий, швидкий, милий, товстий.

8. *Utvořte, kde je možné komparativ a superlativ:*

дорогий, близький, поганий, важкий, лисий, багатий, солодкий, вузький, дерев'яний, глибокий, солом'яний, м'який, шовковий, яскравий, ніжний, паперовий, хороший.

9. *Přeložte adjektiva a utvořte správný tvar stupňování:*

Та книга була (zajímavý), ніж я очікував. Друга частина була (dlouhý), ніж перша. Цього року ці фрукти (drahý), ніж минулого. Легкі страви (zdravý), ніж тяжкі. Овочі зараз (levný). Андрій (vysoký), ніж його старший брат. Цей рушник (měkký), а тому також і (příjemný). Це пиво повинно бути (studený), тоді воно буде (chutný). Скільки цукру ви всипали в каву? Вона набагато (sladký).

3. Skloňování adjektiv

1. Vyskloňujte slovní spojení:

Довгоший журавель, гаряча каша, пекуча цибуля, вузька площа, більша вежа, низька груша, краща земля, дружнє плече, довга спідниця, свіжа рілля, безкрайній степ, домашній лікар, старий чоловік, давній лицар, руда корова, гірська вівця.

2. Doplňte správné koncovky:

1) Дівоч_ голос, дівоч_ красі, у дівоч_ голосі, дівоч_ голосом, новітн_ досягненням, новітн_ досягнень, дівоч_ голосів, гаряч_ ш_ днем, гаряч_ залізом, гаряч_ днів, у лисяч_ норі, лисяч_ слід, палаюч_ промінь, у палаюч_ промені, на колюч_ гілці, колюч_ ш_ шипів, колюч_ ш_ поглядом, на висок_ ноті, висок_ парканом, на висок_ паркані, плакуч_ вербі, у творч_ колектив, плакуч_ верби, мальовн_ ч_ ш_ краєвиди, мальовн_ ч_ ш_ краєвидом, у порожн_ сумці, тепл_ ш_ і волог_ ш_ повітрям;

2) вечірн_ дзвону, тривожн_ голосом, прибережн_ простору, дружн_ класом, західн_ узбережжя, природн_ копалин, придорожн_ дерева, домашн_ речей, присутн_ студентам, дворічн_ навчань, пшеничн_ хліб, тепличн_ рослину, тодішн_ владою, трикутн_ будівля, довголиц_ дівчати, безкра_ степу, гаряч_ кашею, домашн_ лікаря;

3) тодішн_ владою, відсутн_ викладача, з мам_ сукні, у східн_ Чехії, дружн_ колективом, порожн_ класу, бачиш Натал_ собаку, склян_ столами, до обідн_ перерви, з Андрі_ друзями, крім сторонн_ осіб, у майбутн_ житті, з останн_ машини, у батьк_ словнику, без дружн_ усмішки, на лисяч_ хвості, Микол_ дочки, середн_ медичн_ школу, у Марі_ книжці.

3. Z adjektiv v závorkách utvořte posesiva a dejte je do správného pádu:

(Андрій) сестри, (татусь) машиною, (мама) спідницю, (Прокіп) комп'ютера, (Надія) батьків, (Саша) штанами, (скрипаль) скрипок, (Юрій) зошиті, (Микола) тренеру, (Ольга) братах, (Ірина) собаку, (лікар) операцій, (читач) бібліотеки, (Оля) книжок, (Ігор) стільці, на (брат) велосипеді, (тітка) хустки, (мати) мандаринів.

ZÁJMENA

Skloňování zájmen

1. Vyskloňujte zájmena:

Котрий, де-небудь, інший, хто, він, деяка, абищо, твій, себе, цей, чиї, абициє, будь-де, щось, будь-хто, своя, кожен, ніхто, він.

2. Zájmena v závorkách zapište v potřebném pádě:

Спитав у (він), передав через (вони), глянув (вона) у вічі, прийшла до (вона), перед (він), люблю (вони), сміявся з (вони), бачилась із (вони), збудив (вона), згадав про (він), надіявся на (вони), допоможу (вона), в'ється над (воно), зв'язок з (вони), усміхнувся до (він), звільнили (він), переказав через (вона), перескочив через (воно).

3. Zájmena v závorkách dejte do správného čísla a pádu:

Присвійні займенники: (Я) сім'я, (ми) дружби, з (ти) другом, (свій) люди, біля (ми) дверей, на (він) вулиці, з (ти) собакою, без (свій) однокурсниці, на (ми) полі.

Питальні займенники: З (хто) познайомитися, (який) кольору, навчитися (що) доброму, (котрий) друзів, (чий) матерів, без (хто) дивимося фільм, з (чий) книгою.

Означальні займенники: (Всякий) незнайомцям, з (кожним) весною, з (самий) початку, у (весь) світі, (кожний) словом, до (всякий) дому, (інший) думок, (жодний) дівчину, без (всілякий) чудес, з (інший) людьми, з (весь) відповідальністю.

4. Přepište frazeologizmy, vysvětlete jejich význam, určete pád zvrátneho zájmena:

Собі на умі, дати собі раду, само собою зрозуміло, сам собі пан, показати себе, відчути на собі, себе не пам'ятати, бути не в собі, сам не при собі, сушити собі голову, та й ні гадки собі, ціну собі знати, шукати себе, набивати собі ціну.

5. Dejte zájmena v závorkách do správného tvaru:

1. З (він, вона, ми, я) не можна домовитись. 2. (Вони, ми, я, він, вона) там буде добре. 3. Я піду до (вона, вони) в гості. 4. Про (він, ти, ви) багато говорять. 5. Я не бачився з (ти, вони, ви, він). 6. Я приїхав завдяки (ти, ви, він, вона, вони). 7. Про (я, ми, вона) не турбуйся. 8. Прийди з (він, вона, вони). 9. На (ти, він, ви, вона, вони) був гарний костюм. 10. Я запрошую (він, вона, ви, ти, вони) в гості.

6. *Dejte zájmena v závorkách do správného tvaru:*

- 1) 1. Він з (усі) добрий, а з (я) злий. 2. Ева та Петро подзвонили (вона, вони). 3. За (цей, той, дорога) починається поле. 4. Про (вона) не турбуйся. 5. За (чия) вказівкою ви це зробили? 6. Я не бачився з (ніхто). 7. до (чий, будинок). 8. після (стільки, слово). 9. Чи є у (твій) друга брат? 10. Ручка може лежати на (будь-що). 11. Я приїхав завдяки (він, вона, вони). 12. Ми не змогли поговорити з (вона).
- 2) Я піду замість (вона). Про (він) багато говорять. Прийди з (будь-хто). Про (вона) не турбуйся. (Вони) там буде добре. Словник може лежати на (будь-що). З (він, вона, вони) не можна домовитись. Чи є у (твій) друга брат? (Мій) синові – 10 років. Я приїхав завдяки (він, вона, вони). Він знайомий з (та) балериною
- 3) З (уся) відповідальністю; через (якісь) десять хвилин; наполягати на (свій); за (чись-небудь) розпорядження; йти (чийсь) слідами; з (будь-яка) причини; за (мої) книжками; за (ці) правилами; за (твоя) порадою; до (цей) часу; перед (весь) народом; з (ця) метою; у (наша) дочки; з (вона) вчителькою; на (твій) стільці; зі (стільки) речами; у (багато) студентів; на (це) місці зустрінемося.

7. *Dejte odpovědi na otázku. Použijte fráze v závorkách:*

1. Чий це олівець? Це олівець (їхній знайомий, той лікар, цей письменник, ця сестра).
2. Чия це книжка? Це книжка (їхня дочка, та вихователька, ця лікарка).
3. Чие це пальто? Це пальто (їхня племінниця., той студент, цей будівельник, їхні сини).
4. Чий це підручники? Це підручники (наші студенти, ці іноземці, ті викладачі, їхні батьки).
5. Чий це зошити? Це зошити (наші товариші, ваші друзі, їхні діти, ці дівчата, ті юнаки).
6. Чий це речі? Це речі (мої знайомі, мої батьки, їхні друзі, ці хлопці, ті учні).

8. *Přeložte věty:*

1. S nikým z té skupinky lidí se neznám. 2. V den svých dvacátých narozenin zašel do jejího/jejich bytu. 3. Přistoupil k ní. 4. Její ateliér je v naší ulici. 5. Ve vaší přítomnosti zapomínám na své problémy. 6. Neslyšel jsem o nikom z těch umělců. 7. Naše auto vám mohu půjčit jen s jejím/jejich souhlasem. 8. Kvůli jeho zapomnětlivosti čekám před vaším domem už hodinu. 9. Zeptám se jich na to. 10. O těch lidech nic nevím. 11. Zašel jsem pak se svou přítelkyní k tvým známým. 12. Můj život je teď v tvých rukou. 13. Prezident jednal s několika členy vlády.

SOUHRNNÁ CVIČENÍ

1. Doplňte správný tvar substantiv:

У (журнал) я прочитав кілька цікавих (стаття). Літак пронісся над самою (круча). Пшеницю посіяли на (площа) у сто (гектар). За (сльоза) світу божого не бачила. Господарство одержало (прибуток) близько (мільйон) гривень. Пташка сховалася в густому (чагарник). Петро зрадів зустрічі з (товариш). У рідному (край) і дим приємний. З радісним (обличчя) друзі наближались до нас. Зустріч з (мати) принесла мені велику радість. У гнізді було двоє (галчєня).

2. Slova v zátvorkách dejte do správného tvaru:

1. Після (ранкова гімнастика, смачний обід, ранішня трагедія, чотиригодинні заняття, вечірній спектакль, перегляд фільму) Максим поїхав до (бабуся, друзі, місто, Київ).

2. Оленка й Михайло сиділи у/на (студентська їдальня, Національний театр, потемнілий трамвай, порожня аудиторія, дерев'яний стілець, м'яке крісло, читальний зал, літня кухня, порожній залізничний міст, рідна домівка, зелена лука).

3. Ми зустрілися з (відомий співак, українська бабуся, круглолиций німець, гарне щенятко, колишній викладач, молоді жінки, майбутня матуся, його сестра).

4. Віддай книжку, будь ласка, цьому/цій (старий дід, літня продавщиця, молодша вчителька, мале дівчатко, зубний лікар, блідолиця студентка, довговія дівчина, майбутній інженер, зеленоока студентка, миле дитя, ввічлива пані).

5. Чи ти бачив (наш сусід Коля, висока викладачка, незабутня прем'єра, Жовте море, її вечірня сукня, веселий хлопець, українські студенти, червонолице дівчатко, ваш дядько Саша, його середня школа, молоді науковці, ця радісна подія)?

6. Марія щойно повернулася від (дорогі батьки, знайомий лікар, мала дитина, свій син, давній приятель, наш колега Андрій, баба й дід, твої сестри).

7. Друзі дискутували про (письменник Іван Франко, вчорашній концерт, минула відпустка, актуальна тема, зростання інфляції, вчорашня стаття).

8. Моя сестра захоплюється (сучасне образотворче мистецтво, ця балерина, синхронне плавання, наш сусід, досвідчений лікар-хірург, гра на гітарі, різноманітні квіти, мальовничі краєвиди, твоя легка хода).

3. *Slovní spojení v závorkách dejte do správného tvaru:*

- 1) З (довгошій журавель), до (блідолиці дівчата), на (довговія жінка), в (осіннє повітря), без (круглолице маля), проти (підступний ворог), перед (низький стіл), для (материнська любов), поза (вища круча), при (свої інтереси).
- 2) 1. Я дуже люблю (холодна морозна зима). 2. Мені подобається сидіти в (тепла кімната) й дивитися на (засніжена вулиця). 3. Я недавно познайомився з дуже (цікава людина). 4. Вони запросили до себе на зустріч (відома акторка). 5. Вона працює в (національна опера). 6. У будинку молоді відбувся вечір (видатна російська співачка). 7. Ви поїдете до (молодша сестра)? 8. Скільки років (твоя бабуся)? 9. Вона подарувала мені (цікава книжка) про (архітектура Прага). 10. Як ви ставитеся до (сучасна література)? 11. По телевізору показували (економічна програма). 12. Я люблю (весняна квітка). 13. Він цікавиться (класична музика). 14. Ми ходимо (старі вулиці) Москви.
- 3) 1. Це портрет (моя старша сестра). 2. Це фотографія (мій старший брат). 3. Це книжки (мій знайомий товариш). 4. Це лекції (наш новий викладач). 5. Це будівля (Львівський інститут). 6. Це твір (мій молодший брат). 7. Це професор (філологічний факультет) 8. Це виставка (російське мистецтво). 9. Він розмовляв з (нова знайома). 10. Ви листуєтеся зі (свій товариш)? 11. Ви добре володієте (англійська мова)? 12. Вона цікавиться (українська література) 13. Я зустрічав Новий рік зі (свій приятель). 14. Ви познайомилися з (наш новий інженер)? 15. Я розмовляв по телефону зі (свій давній друг). 16. Я піду в гості зі (своя старенька мати).

4. *Doplňte správný tvar substantiv a adjektiv v singuláru a plurálu:*

- 1) 1. Петро побіг за (сіре щеня, щенятко, товсте гусеня, гусенятко, біле лебедя, лебедятко, старий собака). 2. Олександр сидів біля (жовте курча, курчатко, голодне теля, телятко, чорне лоша, лошатко, синє озеро, спляча дитина,). 3. Подай води цьому (сіре щеня, щенятко, товсте гусеня, гусенятко, біле лебедя, лебедятко, старий собака, гнідий кінь). 4. Чи ви бачили (жовте курча, курчатко, голодне теля, телятко, чорне лоша, лошатко)? 5. Ми не знали (його ім'я, давнє плем'я). 6. (Яке дивне ім'я, прізвище) сусіди назвали свого сина! 7. Університет (ім'я) Т. Шевченка – найвідоміший університет в Україні.

- 2) 1. Ми йдемо до (Федорів дядько, Василеві сестри, Вікторііна тітка, Миколині діти).
 2. Ми зустрілися з (Олександрів викладач, товаришева матуся, дідусів приятель, Ганнусині школярі). 3. Вони вчора не бачили (Лукашів собака, Наталчина кішка, Маріїн кінь, бабусині кури). 4. Що знаходиться у/в/на (Надіїна кімната, Петрів стіл, мамине місто, Миколин портфель, вчителів кабінет)?

5. *Slovní spojení v závorkách dejte do správného tvaru:*

1. Ми йдемо до (Федорів дядько, Василеві сестри, Вікторііна тітка, Миколині діти).
 2. Ми зустрілися з (Олександрів викладач, товаришева матуся, дідусів приятель, Ганнусині школярі). 3. Вони вчора не бачили (Лукашів собака, Наталчина кішка, Маріїн кінь, бабусині кури). 4. Що знаходиться у/в/на (Надіїна кімната, Петрів стіл, мамине місто, Миколин портфель, вчителів кабінет)?

6. *Určete rod substantiv, přiřadte k nim vhodná zájmena a adjektiva, utvořte slovní spojení:*

Вугілля, час, степ, пташа, альбом, насип, адреса, молодь, село, адрес, полин, біль, путь, суміш, Сибір, собака, музей, ніч, цирк, дата, ножиці, трамвай, місія, мати, дорога, дядько, пальто, навчання, простір, буквар, дитя, тіль, метро, акція, суддя, мишеня, плече, гараж, людина, годинник, мрія, молодість.

7. *Dejte slovní spojení do instrumentálu singuláru a genitivu plurálu:*

Вища круча, гаряча каша, пекуча цибуля, вузька площа, більша вежа, низька груша, краща земля, дружнє плече, довга спідниця, свіжа рілля, безкрайній степ, домашній лікар, старий чоловік, давній лицар.